

EZGİ, Muhlis Sabahattin

(1889-1947)

Türk müzikisi bestekârı.

Adana'da doğdu. Babası Sultan Abdülaziz'in başmâbeyncisi Hurşit Bey, annesi Sînesâf Hanım'dır. Babasının 1897'de Drama'da vefatı üzerine annesi irâde-i seniyye ile Selânik'te ikamete tâbi tutuldu. Muhlis Sabahattin burada Selânik Terakkî Mektebi'ne devam etti. Daha sonra ailesiyle birlikte İstanbul'a gitti ve 1904'te Galatasaray Sultânîsi'ne girdi. II. Meşrutiyet'in ilânından sonra 1908'de siyasetle uğraşmaya başladı. Osmanlı Demokrat Fırkası Cemiyeti adlı partide ve bu partinin 1910 yılında bir-biri ardınca kapatılan *Türkiye, Selâmet-i Umûmiyye, Hâkimiyyet-i Milliyye, Yeni Ses* ve *Muâhede* adlı gazetelerinde çalıştı. Aynı yılın aralık ayında Bezmi Nusret (Kaygusuz) ve Suphi Nuri (İleri) ile birlikte *Genç Türk* gazetesini çıkardı. Devrin iktidarına devamlı muhalefeti sebebiyle İstanbul'dan sürülmesi kararlaştırıldığından Avrupa'ya kaçmak zorunda kaldı.

I. Dünya Savaşı'nın başlayacağı sıralarda siyasetle uğraşmamak şartıyla ve özel bir afile İstanbul'a dönmesine izin verildi. Hayatının bundan sonraki yıllarında sadece müzik ile meşgul oldu ve bu arada birçok talebe yetiştirdi. 1920-1922'de Beşiktaş Çerkez Kız Mektebi'nde müzik dersleri verdi. 12 Şubat 1947 tarihinde Heybeliada Sanatoryumu'nda öldü ve Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi. Bestekâr Neveser Kökdeş'in ağabeyidir.

Son devir müzikşinasları arasında önemli bir yeri olan Muhlis Sabahattin

asıl şöhretini bestelediği operetlerle yapmıştır. İlk müzik zevkini, aynı zamanda evinde müzik toplantıları tertip etmekle tanınan babasından aldı. Ud, keman, nisfiye ve on iki telli saz gibi aletleri çalan babasının ölümünden sonra annesinden piyano dersleri almaya başladı. Galatasaray Sultânîsi'ndeki talebeliği esnasında mektebin müzik muallimi olan bir İtalyan hanımdan aldığı piyano dersleriyle bu çalışmalarını ilerletti. Avrupa dönüşü çalışmalarını sadece müzik üzerinde yoğunlaştırdığı için zamanla bu sahada meşhur oldu. Müziğe olan kabiliyetinin yanında kuvvetli bir hafızaya da sahipti. Bu meziyetlerini azmiyle birleştirerek kendisini yetiştirdi. Daha geniş bir müzik öğrenimi yapabilseydi ulaştığı seviyenin çok üzerinde bir bestekâr olacağına muhakkak nazarı ile bakılan Muhlis Sabahattin yirmi beş yıl içerisinde yirmi yedi adet operet, revü ve orkestra eseri bestelemiştir. İlk iki sahne eseri olan üç perdelik Çâresâz operetiyle Hilâl-i Ahmer Çiçeği adlı revüsü 1917'de oynamış ve büyük ilgi görmüştür. Bizzat yönettiği operet toplulukları kurarak İstanbul'da ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinde verdiği müzikli temsillerle müzikli oyun türünün temsilcisi olmuştur.

Muhlis Sabahattin Ezgi sahne eserlerini 1917-1920, 1921-1935 ve 1936-1942 yılları arasında olmak üzere üç devreye ayırmıştır. Bunlar arasında ilk dönem eserlerinden Çâresâz ile ikinci dönemde bestelediği Gül Fatma ve bilhassa Ayşe operetleri çok tutulmuştur. Güftelerinin birçoğunu kendisinin yazdığı, bir kısmı hayatta iken plağa alınan eserlerinde daha çok Türk müzikisi makam ve usul-

Muhlis
Sabahattin
Ezgi

lerini kullanan Muhlis Sabahattin ayrıca otuz beş civarında şarkı ve bir de marş bestelemiştir. Şarkılarının pek azında görülen bazı prozodi bozuklukları melodik yapıdaki âhenkli ses örgüsüyle örtüldüğünden eserin güzelliğine zarar vermemektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Celâl Esat Arseven, *Muhlis Sabahattin*, İstanbul 1947; İbnülemin, *Hoş Sadâ*, s. 223; Sadun Kemâlî Aksüt, *Beşyüz Yıllık Türk Musikisi Antolojisi*, İstanbul 1967, s. 93-94; Mustafa Rona, *Elli Yıllık Türk Musikisi*, İstanbul 1970, s. 333-335; Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler*, İstanbul 1984, I, 171, 175, 177-178; Osman Nihat Akın, "Muhlis Sabahattin", *TMD*, sy. 2 (1947), s. 6; Yismeyl Özdemir, "Muhlis Sabahattin Ezgi", *Kafdağı*, sy. 37-40, İstanbul 1990, s. 20-21; İ. K. Dursunoğlu, "Acımız; Şubat'ın Alıp Götürdükleri", *Beste*, sy. 1, İstanbul 1991, s. 4-5; TA, XVI, 68-69; Salahattin Göktepe, *Büyük Müzisyenler Ansiklopedisi*, İzmir 1962, s. 485; Öztuna, *BTMA*, I, 273-274.

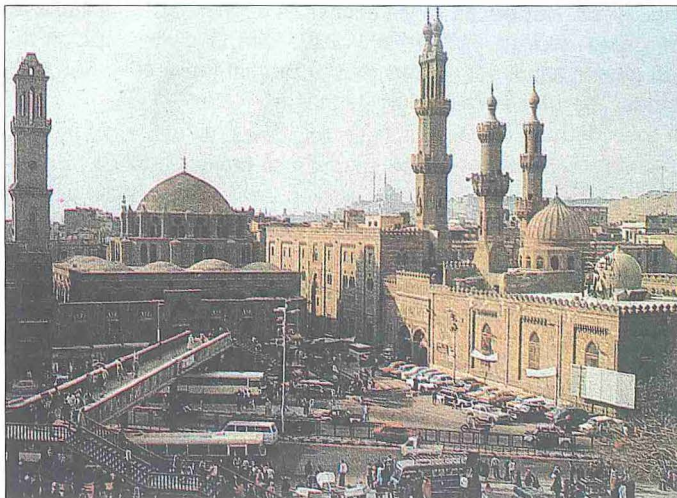

İSMAİL BAHA SÜRELSAN

EZHER

(الأزهر)

Kahire'de, İslâm dünyasının halen yaşamakta olan en eski dinî eğitim kurumu durumundaki cami ve etrafındaki külliye.

Ezher
Camii -
Kahire /
Mısır

1. Mimari. a) Fâtımî Dönemi. Zamanla Mısır'ın Fâtımîler'den itibaren bütün dönemlerine ait farklı mimari üsluplarını bir arada sergiler hale gelen ilk bina, Halife Muiz-Lidînillâh'ın emriyle, Fustat'ı fethederek yakınına Kahire'yi kuran veziri ve kumandanı Cevher es-Sikillî (es-Saklâbî) tarafından şehrin cuma camii olarak yaptırılmıştır. İnşaata Cemâziyelevvel 359'da (Mart 970) başlayıp Ramazan 361'de (Haziran 972) bittiği ve ayın ilk cuma namazıyla (7 Ramazan / 22 Haziran) ibadete açıldığı bilinmektedir. Makrîzî'nin de metnini verdiği mihrap üstü kubbesinin kasağında bulunan kitâbe-